

2. 2. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Někdy nezákonné označování alternativních výrobků rostlinného původu

Ministerstvo zemědělství České republiky (dále jen „MZe“) a Státní zemědělská a potravinářská inspekce (dále jen „SZPI“) upozorňují na nutnost dodržování požadavků právních předpisů v oblasti označování potravin v souvislosti s nežádoucím označováním rostlinných výrobků názvy vyhrazenými pro mléko a mléčné výrobky.

Obecně

Výše uvedené souvisí se situací týkající se celé řady potravin, které mají v názvu, na etiketě, v obchodním dokumentu, propagačním materiálu nebo jiné formě reklamy označení legislativně vyhrazené pro mléko a mléčné výrobky, ačkoli se jedná o rostlinné alternativy těchto výrobků, pro které je užívání daných pojmů zakázáno.

Jedná se například o označení „*ovesné mléko*“ či „*sójové máslo*“ nebo „*mandlové mléko*“ atp., které naznačují nebo vyvolávají dojem, že daný produkt je produktem odvětví mléka a mléčných výrobků, nebo tyto složky obsahuje.

V obdobných případech je spotřebitel dle dozorových orgánů uváděn v omyl ohledně povahy produktu, čímž dochází k nežádoucímu rozporu s platnou legislativou.

V následujícím článku bychom Vám rádi přiblížili základní terminologii a právní regulaci v oblasti označování rostlinných výrobků a aktuální téma klamání spotřebitelů v souvislosti s těmito označeními.

Označování mléka a mléčných výrobků

Právním základem pro označování mléka a mléčných výrobků je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty (dále jen „**Nařízení č. 1308/2013**“), jež ve svém čl. 78 výslovně stanoví, že definice, označení nebo obchodní názvy stanovené v příloze VII Nařízení č. 1308/2013, tj. včetně označování mléka a mléčných výrobků určených pro lidskou spotřebu, lze v Evropské unii použít pro uvádění na trh pouze v případě produktu, který splňuje odpovídající požadavky stanovené v uvedené příloze.

Dle ustanovení přílohy VII části III Nařízení č. 1308/2013 bod 1 se „*mlékem*“ rozumí výhradně běžná tekutina vylučovaná mléčnou žlázou získaná z jednoho nebo více dojení bez toho, aby se do ní cokoli přidávalo nebo z ní odebíralo.

V bodě 2 jsou pak definovány „*mléčné výrobky*“, jimiž se rozumí výrobky získané výlučně z mléka, přičemž se však mohou přidávat další látky nezbytné pro jejich výrobu, pokud tyto látky nejsou použity za účelem úplného nebo částečného nahrazení jakékoli mléčné složky, kdy výhradně pro mléčné výrobky se vyhrazují názvy jako „*smetana*“, „*máslo*“, „*podmáslí*“, „*sýr*“, „*jogurt*“, „*kefír*“, a další, a to ve všech stádiích uvádění na trh.

Dále je pak v navazujícím bodu předmětné přílohy Nařízení č. 1308/2013 opětovně zdůrazněno, že

označení podle bodů 1, 2 mohou být používána pouze pro produkty uvedené v těchto bodech.

Výše uvedené je podpořeno a konkretizováno judikaturou Soudního dvora EU, rozsudkem ve věci C-422/16 Verband So- zialer Wettbewerter eV proti TofuTown.com GmbH, kde Soudní dvůr EU dospěl závěru, že čl. 78 a příloha VII část III Nařízení č. 1308/2013, musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby výraz „mléko“ a názvy, které toto nařízení vyhrazuje výlučně pro mléčné výrobky, byly užívány, při uvádění na trh nebo v reklamě, pro označení rostlinného produktu, a to i pokud jsou tyto názvy doplněny vysvětlujícími nebo popisnými údaji o rostlinném původu dotčeného produktu, ledaže je tento produkt uveden v příloze I rozhodnutí Komise č. 2010/791/EU ze dne 20. prosince 2010, kterým se stanoví seznam produktů uvedených v bodě III odst. 1 druhém pododstavci přílohy XII nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 (dále jen „**Rozhodnutí Komise č. 2010/791/EU**“).

Rozhodnutí Komise č. 2010/791/EU stanoví výjimky pro označování produktů, jejichž přesná povaha vyplývá jasně z tradičního používání, nebo pokud se označení jasně používají pro popis charakteristické vlastnosti produktu. Jednotlivé členské země měly v minulosti možnost si pro takovéto názvy u Evropské komise požádat o výjimku a zaregistrovat si je. Česká republika o tyto výjimky nepožádala, nicméně lze i u nás akceptovat ty, které jsou uvedeny v Rozhodnutí Komise č. 2010/791/EU u jiných zemí jako je např. „*arašídové máslo*“ nebo „*kokosové mléko*“ či „*kakaové máslo*“ a další.

Právě kokosové mléko je jediné možné a povolené spojení v názvu pro rostlinný produkt a mléko. Pro žádný jiný rostlinný nápoj typu sójový, makový, mandlový, ovesný, pohankový atd. již název mléko použít nelze.

Konkrétní názvy

V této souvislosti je nutno se zabývat rovněž problematikou ochrany názvů skutečně používaných pro některé mléčné výrobky jako např. eidam, cheddar, gouda, mozzarella apod. Tyto názvy povětšinou požívají ochrany práva duševního vlastnictví a současně jsou definovány v mezinárodně uznávaných normách Codexu Alimentarius.

Při označování rostlinných výrobků se na trhu objevují podobné výrazy, jako např. „*Alternativa sýru Cheddar plátky*“, „*rostlinná alternativa na Pizzu Mozzarella*“, „*Ajdam*“, apod., kdy základem těchto výrobků ovšem není mléko ve smyslu přílohy VII části III bodu 1 Nařízení č. 1308/2013.

S ohledem na dikci Nařízení č. 1308/2013 a výklad Soudního dvora EU, se SZPI společně s MZe přiklání ke stanovisku, že není možné používat výše zmíněná označení mléčných výrobků, ve smyslu zmíněné legislativy, při označování zcela rostlinných produktů.

Označování rostlinných výrobků

Pro označování rostlinných výrobků není zatím jak na evropské, tak vnitrostátní úrovni zavedena samostatná legislativní regulace. Na poli Evropské komise ve spolupráci s Evropskou vegetariánskou unií se však momentálně připravuje legislativa pro vegetariánské a veganské potraviny, která by měla problematiku označování rostlinných alternativ právně regulovat.

Do té doby, než bude přijata speciální právní úprava, je nutno se při označování těchto potravin řídit obecnými právními předpisy, a to zejména Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „**Nařízení č. 1169/2011**“), které platí plošně pro všechny potraviny.

Dle Nařízení č. 1169/2011 obecně nesmějí být informace o potravinách zavádějící, klamat spotřebitele a uvádět jej omyl, zejména pokud jde o charakteristiky potravin, jejich účinky nebo

vlastnosti.

Vzhledem k tomu, že alternativní rostlinné potraviny nemají stanoven zákonný název a vzhledem ke krátké době na trhu, kdy tyto potraviny zatím nemají ani vžitý název, je nejlepší danou potravinu pojmenovat podle použité hlavní složky - např. „kokosový dezert“, „sójový dezert“ (např. pro rostlinné alternativy jogurtů), „probiotický mandlový nápoj“ (např. pro rostlinnou alternativu jogurtového mléka, kefiru), „ovesný nápoj“ (např. pro rostlinnou alternativu mléka).

Dle zákona č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a prováděcí Vyhlášky č. [417/2016](#) Sb., o některých způsobech označování potravin současně informace o potravinách nesmí obsahovat zavádějící údaje, které by zejména mohly v odvozené nebo ve zdrobnělé formě vést k záměně potravin s potravinami, které jsou vymezeny právním předpisem upravujícím potraviny, a to včetně mléka a mléčných produktů, čímž jsou vyloučena rovněž označení jako např. „Ovesné ml*ko“, „Sójová sm*tana“, „Joguart“, „Nemléko“ atp.

Dle výkladu Nařízení č. 1308/2013 ze strany SZPI je v této souvislosti rovněž zakázáno používat název „napodobenina mléčného výrobku“, „analog mléčného výrobku“, „imitace mléčného výrobku“.

Aktuální situace

MZe a SZPI obdrželi několik indikací o výskytu výše uvedeného zakázaného označování rostlinných nápojů. Situace se však zcela nepochybně týká i všech ostatních druhů potravin. S ohledem na aktuální situaci bude dle sdělení SZPI od ledna 2023 probíhat v této záležitosti kontrolní akce ze strany dozorových orgánů ve vyšší intenzitě.

Označování rostlinných výrobků názvy vyhrazenými pro mléko a mléčné výrobky může vést k veřejnoprávním sankcím dle zákona č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. [40/1995](#) Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů, za kterou hrozí sankce ze strany dozorového orgánu ve výši až 5.000.000,- Kč.

Výše popsané označování potravin může být současně kvalifikováno jako nekalosoutěžní jednání ve formě klamavé reklamy a klamavého označování zboží, která v soukromoprávní linii opravňuje dotčené osoby nárokovat zdržení se jednání, odstranění závadného stavu, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, náhrady škody či vydání bezdůvodného obohacení.

Závěr

Jak je popsáno výše, MZe i SZPI považují aktuální nežádoucí stav věcně související s označováním rostlinných výrobků názvy vyhrazenými pro mléko a mléčné výrobky za skutečně naléhavý a opakovaně upozorňují na nutnost dodržování požadavků všech platných legislativních předpisů, včetně speciálních požadavků, které jsou dovozovány z dosavadní praxe v této oblasti.

V zájmu předcházení sankcím, které hrozí v případě nežádoucích zjištění, jakož i maximálního možného vyvarování se klamání spotřebitele ze strany provozovatelů potravinářských podniků, nelze než doporučit řádně reflektovat právní regulaci a doporučení příslušných orgánů a uvést označení rostlinných výrobků do souladu s relevantními pravidly.

Mgr. Jakub Málek,
managing partner

Mgr. Tereza Dvořáková,
advokátka

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700
e-mail: info@plegal.cz

[1] viz čl. 3 odst. 2 Směrnice SUP

[2] viz čl. 4.2.1. Sdělení k SUP

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)